Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з загранниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 3 (68) Львів, неділя 19 січня 1930. Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.667 і 154.130 — — Телефон 30—13

ПОДЯКА ЗА ПОЗДОРОВЛЕННЯ.

З нагоди Різдва Христового і Нового Року отримали ми від наших передплатників і прихильників дуже богато сердечних поздоровлень і побажань. Тішимося цими баженнями, бо вони свідчать про прихильність і довіря наших читачів до своєї часописи. Це додає нам сили й отухи до дальшої праці на добро всего нашого народу.

Тим усім, що в ті дні прислали нам свої поздоровлення, щиро дякує вся Редакція і з окрема Іван Сорокатий. Нехай в ці святочні дні і в день Нового Року сповняться і нашим читачам всі їхні чесні бажання і надії і нехай мають силу перетривати тяжкі часи і діждати кращих!

Редакція
„НАРОДНЬОЇ СПРАВИ“

—o—

ЮВИЛЕЙ МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ.

Митрополича Капітула у Львові святкує цего року Ювилей Митрополита Андрія ґр. Шептицького, бо цего року минає 30 літ, як Митрополит вступив на Митрополичий престіл. 14. січня, в день Нового Року, відправив Митрополит в церкві св. Юра торжественну Службу Божу а потім всі епископи й духовенство складали Митрополитови желання. Також по всіх церквах краю були або ще будуть відправлені торжественні літурґії з нагоди цего Ювилею, а також будуть улаштовані ювилейні свята (концерти) в честь Ювилята. Поручаємо всім громадянам взяти численну участь з тих богослуженнях і инших обходах в честь Ювилею, бо наш львівський Владика Андрій своєю богатою діяльністю заслугує на загальну пошану й вдячність.

———

НАША ЩЕДРІВКА.

Ой, сяде, сяде та вечеряти
Вся родинонька, отець і мати,
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

Вся родинонька, вся челядонька,
Всі добрі люди, вся Вкраїнонька,
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

Розвеселиться все рідне поле,
Прилетять в хату Божі Янголи,
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

Сядуть Янголи та зо Святими
Поза столами, за тисовими,
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

А поміж ними Божая Мати
Сяде Пречиста та вечеряти
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

А коло неї Дитятко Боже,
Як зірка ясне, як цвітка гоже,
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

Скажуть Янголи: „Ой, господарі,
Що вам принести із неба в дарі
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір?“

Скаже, промовить Божа Дитина:
„Що вам подати в ту святу днину,
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір?“

Буде просити вся родинонька,
Всі добрі люди, вся Вкраїнонька
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір:

—„Божая Мати і всі Святії,
Ісусе Христе, наша Надіє
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

„Дайте нам, в щастю, в мирі прожити,
Кривду побити, зло побідити
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

„Дайте нам щастя і добру долю,
В хаті достаток, врожай на полю,
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!

„Щоб була щасна уся родина,
Всі добрі люди, вся Україна —
На Щедрий Вечір, на Добрий Вечір!“

(Ю. Ш.)

Святкуймо без алькоголю!

Українське протиалькогольне товариство „Відродження“ у Львові звертається до цілого українського Народа та взиває до безпощадної боротьби з тою отрутою. Для свого здоровля і добробуту, для добра своїх дітий, для щастя і долі народу **святкуйте усякі свята і обходіть усякі оказії без алькоголю!** Тільки тверезо відсятковані свята дадуть Вам вдоволення та дійсну радість, Вашому тілу відпочинок та нові засоби сил, а Ваше майно збережете перед злочинною розтратою.

Час зрозуміти це, час зірвати з поганим налогом, і вже не піячити з нагоди празників та свят! Алькоголь не приносить ніякої користи, завсігди тільки шкоду, він руйнує здоровля та сили, убиває духа і тіло людини, робить її невільником та жебраком.

Скільки лайок та бійок, скільки ворожнеч та лиха через алькоголь! Які шкоди для здоровля! Чимало людий зіпсує собі шлунки, затроїть мізки, убє сили, змарнує засоби! Тяжко запрацьовані гроші зникають в кишені коршмаря. Він один направду святкує: збирає плоди нашої глупоти та нездержливости і тішиться. А наш народ затроює себе, ослаблює, понижує, убожіє!

Тому ще раз кличемо:
Святкуймо без алькоголю!
Геть з алькоголем!

———

ВСЯ КОЛЯДА
для „Рідної Школи!“

Всі Кружки „Рідної Школи“, Читальні, „Луги“, „Соколи“, співацькі музичні і аматорські гуртки, вся українська молодь і дітвора та поодинокі громадяни колядують і щедрують тільки на „Рідну Школу“.

Місяць січень — це місяць „Рідної Школи“! Тому доходи з аматорських вистав, концертів, чайних вечорів, просфори і т. п. уладжених ким небудь в місяці січні, йдуть виключно на „Рідну Школу“!

Гроші пересилати прямо до Управи на адресу: „Рідна Школа“ у Львові, Ринок 10.

—o—

М. Галущичський.
Голова „Просвіти“

Розбудовуймо бібліотеки по селах!

Ще не довгий час, а може сойм ухвалити так званий „бібліотечний закон“. Тоді кожда більша громада (понад 2000 душ) буде мусіти оснувати в себе бібліотеку. А кожда менша громада (нижче 2000 душ) буде діставати з повітового міста мандрівну бібліотеку. Кождий громадянин без ріжниці буде мусіти платити бібліотечний податок. А що в уставі не говориться нíщо ні про українську книжку, ні про українське село, тож можемо догадуватися, що право українського громадянина в тих бібліотеках не буде узгляднене. За це право треба буде вести боротьбу. Щоби в тих бібліотеках були українські книжки.

До всякої боротьби треба підготовитись.

В проєкті устави сказано, що істнуюча бібліотека може стати громадською бібліотекою, коли вона здібна виконувати свою роботу й коли буде підчинятися місцевій Бібліотечній Раді.

В богатьох селах маємо бібліотеки при читальнях, кооперативах, Соколах, Лугах, кружках ріжного роду. Але ми мусимо добре розглянутися, чи ці бібліотеки заслуговують на ту назву. Коли вони замалі, коли мають вже старі книжки, коли нема для них доброго приміщення, коли нема відповідного бібліотекаря, тоді всі ті хиби й недостачі треба усунути.

І так замість кількох малих бібліотек треба створити одну, а всі заінтересовані товариства повинні створити над нею Бібліотечну Раду. До старих книжок треба докупити нові. На бібліотекаря запросити одного з найбільше свідомих громадян.

А де ще нема жадної бібліотеки, там зараз треба приступати до створення такої бібліотеки. Гроші мусять найтися. В котрім селі буде порядна своя бібліотека, те село може спротивитися, колиби схотіли накинути селові другу. А коли цього не зробите, то прийде така устава і тоді накинуть вам бібліотеку, яка подобається тим, що будуть накидати, а гроші мусите дати, схочете чи не схочете. І будете змушені приймити до села і оплачувати таку бібліотеку, яка для українського села не принесе користи.

З усіми справами звертатись по ради й вказівки до товариства „Просвіти“ у Львові (Ринок 10.II) а дістанете відповідь і довідаєтеся про книжки та як їх найлекше набути. Ці всі старання повинна робити передусім читальня, але де вона мало діяльна, там може це робити кооператива, або инше товариство, в якім є люди до того здібні.

В нашім народнім життю ми вже занедбали неодну річ. Від того занедбання терпимо. Слід і пора научитися, що не вільно нічого занедбувати, але треба мати на увазі потребу кождого дня.

А книжка й бібліотека — це не тільки розрывка, забавка, це також великий засіб, який має наш нарід двигати наперед, має дати нам силу, має повести нас до кращої долі.

Тому кличемо ще раз до вас: **Закладаймо й розбудовуймо бібліотеки.**

—o—

Пригадуємо

що **найдальше до 31. січня** мають усі наші передплатники **доповнити залеглу передплату за минулий рік і прислати передплату на 1930 рік**, бодай на два-три місяці.

Хто до дня 31. січня не пришле залеглого довгу з 1929 р. і не відновить передплати на 1930 рік, такому **перестанемо висилати газету, але за залеглий довг будемо** дальше **доходити свого права** иншою дорогою.

Покидаймо алкоголь і тютюн!

Я тютюну не купую і не курю. Волію собі купити книжку чи часопись тай перечитати, бо письмо мене повчить чогось мудрого. Тютюн то страшна людська паморока. Він нашого селянина так руйнує, що селянин, замість свою господарку поширювати, має такі недостатки, що не має ні упряжи доброї і воза, ні вилок чим гній зі стайні викинути, ані инших дрібних господарських знарядів, а за якісь більші річи, які повинні знаходитися в господарстві, то вже не згадую.

Наш селянин не має за що купити собі ті потрібні річи, що він без них то так, як без руки або без ноги, та й навіть податку не має чим заплатити, але зволікає з дня на день, аж коки до него не загостить екзекутор з податкового уряду.

Але як наш селянин дочекається празнику, — то він не журиться, як то буде по празнику, тільки журиться, як то приготовитись на той празник, де то гроший взяти, щоб купити бодай літру „шпиритусу“ тай чвертівку пива. Не хочу розписуватись про це зло дальше, але скажу вам, читачі, що дещо про себе. Я не курю тютюну і не п'ю горівки і не думайте, що я заприсягнув у церкві або в суді — то ні — я собі так сам заказав і того тримаюся. Я прочитую ріжні письма в українській мові тай займаюсь аматорством, то я виджу, до чого доводить та злая привичка: тютюн і горівка. Мене не один називає скупарем або з мене насміхається, що я не курю і не пю горівки. У нас також є рік-річно два празники, один на Богоявленіє, а другий на Успеніє Пречистої Діви Марії. Бувають і в нашій хаті гості, що пють і курять тай весело розмовляють, тай не один підохочений з мене посміхається, що я не йду до ряду, до компанії, до келишка тай до тютюнарки. Не раз мене і злість збере, а часом сміх з такого чоловіка, що з мене насміхається, бо він не видить сам себе, як то він тоді виглядає! Але щож робити, в нашій хаті не випадає з гостя сміятися бо то гість, запрошений від мого родича.

Мав я вже нагоду бути запрошеним на празник до сусідного села, звідки моя жінка походить, [illegible] я ходив на той празник. Посадили мене за стіл між инші гості тай була і там горівка тай закуска. Що прийшла до мене черга, то всі гості підносили про мене бесіду, а були і насмішки з моеї вдачі. Бо як прийшла черга до мене, то я фляшку і келишок переставив перед свого сусіда. Зачав мене господар дому припрошувати до пiятики, я його перепросив і сказав йому, що горівки не пю. Всі гості як би грім гукнув, зачали сміятись, але я ізза того зовсім не засоромився, а ті всі їх бесіди мотав собі, як нитку між пальці, в голові. А потім як я сказав їм кілька чемних, але правдивих слів, як виглядають ті, що пють, то навіть деякі підхмелені завстидалися і перестали з мене кпити.

Я чую себе дуже добре без горівки й тютюну і сам собою тішуся, що вмію себе перемогти. І ніколи не буду вживати тих двох отруй людської душі і тіла. І кличу до Вас, старші і молодші господарі і до вас, хлопці і дівчата: як би то красно Ви всі виглядали, як би не пили тої отрути! Ні збитків небулоби, ні каліцтва, ні втрати, а бувби гаразд і булаби честь і сила!

Написав Вол. Приступа
з Корчмина.

Пояснюйте всім, яку користь має той, хто передплачує „Народню Справу“!

Читання з історії України

(ч. 51)

Цілковите поневолення народу й козацтва в десяти роках, від 1638 до 1648.

В попереднім (різдвянім) числі описали ми, як козацькі Кошові й Гетьмани Павлюк, Остряниця, Гуня і инші хоробрі козацькі лицарі воювали з польською шляхтою і хотіли вибороти права для козацтва й народу і як неодин з них гинув у битві або під рукою ката. Бо ще не було стільки сили в козаків і стільки захоплення й свідомости у народу, щоби збройно вибороти собі свободу.

Ми згадали, як по неудачній битві на ріці Сліпороді на весні 1638 року, де горстка козаків довго витримувала облогу многочисленного польського війська, польські старости на Україні ще гірше почали гнобити народ. Козаки вислали того року знову до Варшави воїх послів до польського короля і до сойму. Вони мали домагатися бодай дотримання тих обітниць, які вже богато разів польський король і сойм давали козакам, але яких ніколи не дотримували. Між цими послами був і сотник Богдан Хмельницький, писар козацького війська.

Тв і з цего посольства не вийшла ніяка полекша. Посли вернули з нічим. А тимчасом пізної осени 1638 року проголосив польський гетьман польний такі ухвали польського сойму: Козаки не мають права самі вибирати собі свого гетьмана ані вищу старшину. Замісць гетьмана призначує уряд Польщі урядового польського комісаря і його козаки мусять слухати. Таксамо полковниками козацькими має іменувати уряд не козаків, але шляхтичів. Козацьку столицю Трахтемирів віддано в посідання тому польському шляхтичеви Лащови, що помагав „приборкати“ козаків, а козакам назначено за столицю місто Корсунь. Реєстрових козаків мало бути тільки 6 тисяч і вони могли жити й мати свої посілости тільки в шістьох округах: Біла Церков, Канів, Корсунь, Черкаси, Чигирин і Переяслав. Всі прочі козаки, що їх не приняли в реєстр, мали вертати до панів і робити панщину. На Дніпрі відбудували поляки знову ту твердиню Кодак і посадили там своє військо, щоби не пускало людий на Запорожську Січ, а козаків з Січи на Україну.

По всій Україні розкватирувалося тоді польське військо, що стерегло, аби ніхто не „бунтувався“. І справді на Україні втихло, здавалося, що вже зовсім здусили козацтво й народ і що народня сила вже не пробудиться. Тільки час від часу ішла по Україні вістка, що десь у степах зібрав якийсь один або другий отаман мале військо і пробував битися з поляками. І до тепер на Україні згадують про двох таких відважних отаманів: про Карпа Півтора-Кожуха і про Максима Гулака. На Карпа Півтора-Кожуха післали були старости: цілу дивізію польського війська і ця ганялася за ним довгий час, аж сама майже вся вимерзла. Люди говорили про це: „Пішли на Півтора-Кожуха, та забули взяти свого кожуха“. Другий отаман Максим Гулак отаборився в степу і там окружила його хмара польського війська. Гулак довго видержував облогу, аж нарешті опинився без харчів, а то зима. Козаки почали вигибати від стужі. Вмер і сам отаман, а що не мали в таборі дерева на трумну, то поховали його в бочці.

Січові козаки ходили в тім часі на поміч чужосторонним володарям, щоби заробити собі на прожиток. Помагали раз Туреччині в війні з Персією, а раз (вже в році 1646) виправилося 2400 козаків на конях аж до Франції і вони помагали французам бити еспанців.

Таке повне иеволення України тяглося цілих 10 літ, від 1638 до 1648. Як гірко бідив у тім часі український нарід і хто нарешті по тих десяти роках підняв війну з польською шляхтою, напишем другим разом.

—з—

Конкурс на повість

1. Наша Редакція оголошує оцим конкурс на цікаву для селян повість або збірку оповідань.

2. Тема повісти згл. оповідань може бути історична, з нашого давного і недавного минулого, або і сучасне життя, однак в обох випадках мусить бути узгляднене і життя українського селянина.

3. Провідною думкою повісти згл. оповідань повинна бути любов до рідного народу й землі та змагання до кращої долі. (Загальною корисністю з читання такої повісти повинно бути усвідомлювання найширших верств народу).

4. Повість згл. оповідання мають бути написані приступно (популярно)чистою українською мовою.

5. Повість згл. збірка повинна бути не довша, як на 4 до 7 аркушів друку (64 до 112 стор.) Це дає около 80 до 150 сторін звич. аркуша ручного письма.

6. За найкращу повість згл. збірку оповідань призначуємо надгороду в сумі 300 (триста) золотих, за другу повість згл. збірку надгороду 200 (двіста) золотих. Ці гроші одержать надгороджені до 14 днів по проголошенню висліду.

7. Рукопис (читко переписаний, по змозі на машині) треба надіслати пореченою почтою найдальше до дня 25. березня 1930 року на адресу: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. Рукопис має бути підписаний видуманим кличем, а при рукописі має бути заліплена коверта з тою самою надписю, а в ній сховане правдиве імя письменника автора тої повісти.

8. Вислід конкурсу буде проголошений до дня 20. квітня 1930 року.

9. Повісти й оповідання оцінює Редакція „Нар. Справи“.

10. Надгороджені повісти згл. збірки оповідань стають власністю Видавництва „Народня Справа“ і будуть зараз видрукувані, при чім Редакція застерігає собі право поробити зміни в мові і (якби треба) деякі конечні поправки в змісті. — Ненадгороджені твори можна буде відібрати в Редакції до дня 20. травня 1930, по тім часі за їх зворот не ручимо.

Запрошуємо оцим всіх Шановних старших і молодших українських письменників до участи в цім конкурсі та просимо їх ще раз, при писанню повісти мати на увазі ціль: свідомість народу і бадьору віру в майбутнє!

Видавництво

„НАРОДНЯ СПРАВА“.

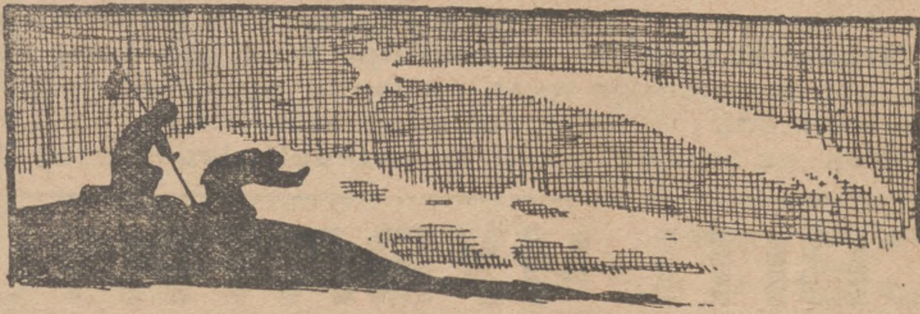
Львів, ул. Боїмів 4.

———

Нові залізниці в Карпатах.

Міністерство доріг почало обдумувати пляни нових залізниць (вузкоторових) для дирекції лісів у Львові. Ці залізниці малиби возити дерево з гір, і йшлиби з Кут до Клюзи Рудовскої, (80 км.) від Білого Черемоша до жерел потока Пробіжна (15 км.), від Буркуту до Устя Дземброні і ще дві коротші. Загальна довжина нових залізниць буде виносити 120 км.

—о—

Желання — на Новий Рік

Прочитав Народню Справу, тай став я думати, як Тебе мій Сорокатий, маю називати.

Чи великим адміралом, чи яким пророком та дай Боже щастя й долі із тим Новим Роком.

Я зву Тебе учителем селянського люду, нехай вігер сегорічний врагам віє в губу.

Я є рільник із Білого з під сільської стріхи, як читаю Твої вірші, повно в серцю втіхи.

Бо ті Твої чорні букви, на папери білім, як хто на ум собі візьме, — мороз йде по тілі.

Бо що ти учитель добрий, знають вже і діти, як виростуть, то вже хочуть лекше в світі жити.

Тож я Тобі, друже Иване, гаразду бажаю, учи дальше рідний нарід, прошу і благаю.

Панам нашим Редакторам многі літа зичу, до любови і до згоди весь наш нарід кличу.

Ой ти Роче, Новий Роче, будь нам щасливенький, щоб діждалась щастя й долі наша рідна Ненька.

Маймо віру, що ще прийде нам щаслива днина, того най діждеться з Вами

Олекса Павлина.

———

365 запомог по 120 золотих

на суму 43·800 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 362 до 365-ої?

362. Павлюк Михайло, Тишківці пов. Городенка, корова впала 29. грудня.

363. Бураковський Іван, с. Мих. Клебанівка пов. Збараж, корова впала 30. грудня.

364. Ханенко Іван, Свинюхи пов. Кремянець, корова впала 4 січня.

365. Ментинський Олекса, Тарнавиця лісна пов. Надвірна, корова впала 8. січня.

Запомоги (по стягненню цілорічної передплати) вишлемо за 14 днів.

Подяки

Подяки за отриману запомогу надіслали нам дальше оці передплатники: Микола Загульський в Розважу пов., Золочів, Стефан Сокальський, Грозьова пов. Добромиль, Никола Людкевич, Липиця дол.пов. Рогатин, Кость Дух в Бориновіпов Перемишляни, Іван Фейло, Собятин пов. Ярослав.

Що я чую?

Що я чую, що я бачу, любі редакторі:
Вже трапляються і другі „селянські доктори“.
Ті, що колись насмівались з „Народньої Справи“,
Вже й собі пробують нині, як дійти до слави!
Насмівались, а теперки беруться на штуки,
Прирікають людям благо в обі жмені й руки!
Прирікають запомоги й вони за корови,
Та щоби нас приманили, на те нема мови.
Обіцюють, аж попріли, як ті жиди в лазни,
Але їхні запомоги дуже невиразні.
А що то є за ґазета, то з нас кождий знає.
Що про Рождество Христове й словом не згадає!
В них нема Христа ні Бога, ні Рождества Слави
Та ґазета ще не вмилась до „Народньої Справи“!
Ті ґазети добре знаєм, бо в нас ясна днина,
А то пише й підписує

В. П. з ЧЕРНЯТИНА.

Жіноча держава в Тибеті

Один учений Реріх зайшов підчас своєї пятилітної подорожі по Азії до дуже цікавого краю.

В малознаній частині Тибету є маленька держава, в якій замісць чоловіків жінки займаються всіма громадськими і торговельними справами. Чоловіки мусять держати хату в порядку, варити, ходити коло дітий і робити всякі инші домашні роботи. Чоловіки до тої роботи звикли і піддаються без протестів. Уряди держави і всі адміністраційні справи виконують жінки і виходить цілком добре. Рідко лише висилають мужчин по ділах до сусідних держав, позатим чоловіки сидять тихенько дома і працюють. Цікаво як би то було у нас?...

Борімся за буджетові права громади.

(Як мандрував буджет села Надітич пов. Жидачів і що з того вийшло)

Повітовий Виділ в Жидачеві накинув громаді Надітичі власновільно багато позицій в буджеті на рік 1929/30. Громадська рада не погодилася на волю Виділу і незатверджений буджет чотири рази мандрував з села назад до Виділу і знов до села. Нарешті Виділ затвердив буджет. Але як? Кінцеві суми в прибутках і видатках ніби годилися, але в середині буджету змінено багато цифр таким чином, що перед одноциферним числом дописано додаткові цифри, або в середині більшого числа змінено передню цифру. Зате, що громадська рада не затверджувала буджету по бажанню Виділу, наложено на війта кару 50 зол., а потім 100 зол. Щоби припинити мандрівку буджету, громадська рада внесла протест до воєвідства. На вислід справи ждала 6 місяців. В міжчасі прийшла платність буджетових належитостий по думці Виділу і громадський уряд мусівби вже був виплатити ті суми, які вставив у буджет Виділ. Щоби до цего не допустити, то громадська Рада загрозила свому громадському урядові карно-судовою відповідальністю, якби він хотів робити виплати незатверджені громадською радою. Минав речинець і в міру того Виділ мяк, опускаючи 100 зол., 200 зол. і так далі. Громадський уряд робив так, як ухвалила громадська Рада. І завдяки тому однодушному протестови нарешті по шести місяцях Повітовий Виділ приняв такий буджет, який ухвалила громадська Рада Надітич, але зазначив, що „наділе рукавички“ і дасть собі раду з такою громадою і громадською Радою. Але раді Надітич не боїться погроз, ні тих рукавичок, ані навіть розвязання Ради і не дадуть собі відбирати прав, бережених законами. Важнійше від усяких страхів для радних є дороге майно громади і добро народу.

———

Дорогова поліція і податок за пси.

Як довідуємося, незадовго має бути на підставі міністерського розпорядку введена т. зв. дорогова поліція що буде їздити автами і мотоциклями по дорогах і вважати аби люди їздили лише правим боком дороги. При тім, розуміється, буде та поліція записувати на кари. Цікаво якось на світі діється. На направу доріг якось нема грошій а на дорогову поліцію, авта, мотоциклі якось все найдуться. . . Гадаємо, що якби так пани старости подумали над тим, аби на дорогах не було вибоїв і ям, котрі муситься обїздити з правого чи лівого боку, то і поліції не требаби. А кар ще менче.

Другий такий розпорядок вводить по селах оплату від собак, і то в висоті 30 зл. від одного пса. Розуміється, майже жаден селянин не зможе заплатити аж таку суму. Цікаво лишень, хто буде берегти селянське майно від злодіїв?

—о—

Увага! Тому, що богато передплатників пише до нас за чеками, то ми з оцим числом розсилаємо чеки всім передплатникам і довжникам. Хто вплатив вже передплату на 1930 рік, того просимо чеки задержати собі на пізніще або приєднати нового передплатника і дати йому той чек, аби вислав свою передплату. Довжників за 1929 рік просимо чимскорше вирівняти залеглість а також висилати передплату на 1930 рік, бо інакше з днем 1. лютня здержимо висилку газети а довгу не подаруємо нікому.

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

З України під більшовицькою владою

приходять знов невеселі вісти. Більшовицька влада переслідує й далі селян і свідому інтелігенцію. Селянам особливо дошкулює примусовим стяганням збіжжа за безцін, переслідуванням релігії, насиланням на села агентів черезвичайки, так званих селькорів, цебто сільських кореспондентів, котрі властиво є на те, щоби доносити владі про все, що де підглянуть чи підслухають. Розуміється, селяни ненавидять тих агентів і при кождій нагоді їх вбивають. От і минулого тижня розстріляла черезвичайка в Бердичеві двох селян, Тордоя і Поліщука, за те, що вони вбили одного такого агента.

Крім того замикає більшовицька влада церкви по всьому Радянському Союзі. До тепер

замкнено дві тисячі церков.

Після обчислення більшовиків до 1933 року будуть уже всі церкви на просторі усеї України і Росії позамикані. В часі Різдвяних Свят устроювали комуністи сороміцькі збіговища перед церквами, щоби тим способом відстрашити селян від урочистого святковання. У богатьох церквах забрано дзвони „як потреби промислу", як каже більшовицька влада. У всіх містах України заборонено, як ми вже писали, дзвонити в часі Свят у церковні дзвони.

Голову харківської черезвичайки Балицького, що замолоду був провідником москвофільської чорносотенної молоді, а пізніще став комуністом, перенесли більшовики на вище становище до Москви. Це має бути нагорода за те, що він за свойого урядовання в Харкові переслідував українських селян і інтелігентів ще ліпше, як родовитий москаль. Він причинився також немало до недавних арештовань українських вчених і патріотів, про які ми вже писали, Тепер усунули більшовики одного видатного українського комуніста Гринька. Гринько був перед двома роками засланий з України до Москви за те, що в ньому рушилася совість і він, щоправда дуже делікатно, почав був вспоминатися за гнобленим і ограблюваним українським селянством. Тепер його усунули і з Москви. Цим разом мабуть піде на Сибір або Соловецькі острови. Як доносять газети, комуністи видумали собі нову розривку. Ходять по хатах і нищать образи святих. Для тих, які знищать найбільше образів, призначили комуністи надгороди.

В більшовицькій Росії

теж не гаразд. Шириться невдоволення і ненависть самихже москалів до своєї таки більшовицької влади. Газети доносять про часті вбийства представників більшовицької влади, а за тим арешти і переслідування черезвичайки.

Із заграничних більшовицьких новостий варто згадати недавний процес Бесідовского, що був визначним більшовицьким достойником, з потому чимсь прогрішився, покинув — як ми вже писали — більшовиків, сидить собі в Парижі і оголошує по газетах ріжні неприємні більшовицькі таємниці. За те його недавно засудив більшовицький суд у Москві заочно на 10літ тюрми. Мають над ним перевести ще один заочний процес за державну зраду і певно його засудять на смерть, але він мабуть цим не надто журиться. Знова в Берліні судить німецький суд грузина Казумідзе за те, що він друкував великі сумифальшивих більшовицьких червінців і пускав їх в обіг в Росії на те, щоби, як він каже, обнизити більшовицькі гроші, викликати нужду в Росії, а за тим і протибільшовицьке повстання. В цей спосіб хотів тий грузин визволити свою рідну країну, Грузію на Кавказі, зпід більшовицького ярма. Ця справа викликала великий розголос і зацікавлення.

В Чехословаччині

яка також добре гнобить наших братів на Закарпатській Україні, заноситься на зміну президента держави. Теперішний президент Масарик, що є президентом від 1918 року і має ним бути до смерти, вже дуже старий і тому хоче відступити своє місце комусь з молодших чеських політиків. Всі пересвідчені, що новим президентом буде теперішний міністер Бенеш; він також від 1918 року є міністром заграничних справ і веде політику Чехословаччини дуже зручно. Він одиникий мігби заступити президента Масарика, бо оба вони найбільше заслужені в тім, що Чехословаччина в 1918 році стала самостійною державою. Вони оба через цілу світову війну працювали за границею в державах, які воювали проти Австрії, й оба своєю пропагандою усвідомлювали чеський нарід, що не треба йому боротися за Австрію. Та тільки одно дивне: Що чехи так скоро забули, як вони терпіли під чужим ярмом і тепер самі запрягають в ярмо инші народи, приміром словаків і українців за Карпатами. Та як чехи видобулися з ярма, так і всі инші народи скинуть ще те ярмо з себе, хочби воно було і чеське.

В перших днях січня зїхалися знову

в Газі

(столиці Голяндії) делеґати Франції, Англії й инших держав Антанти (тих, що побідили в світовій війні) разом з німецькими делеґатами, вони мають дальше радити над тим, як Німеччина має виплачувати Франції й иншим ті відшкодовання, що їх уложив у своїм пляні сплат американець Юнг. Радять також над тим, чи також мала австрійська република і ті держави, що повстали в 1918 році на території бувшої Австрії (Чехословаччина, Польща і инші) мають виплатить державам антанти якісь відшкодовання, ті, що їх мусілаби була платити цісарська Австрія якби була розпалася. Що там, у Газі, остаточно ухвалять, про це напишемо в слідуючім числі.

В попередному числі писали ми, що в англійській домінії,

в Індіях

дальше кипить. Недавно кинули там бомбу під поїзд англійського віцекороля, а тепер довідуємося; що недавно, 24. грудня 1929 р. відбувся в индуському місті Лягоре всеіндійський конґрес, на який прибуло з усеї Індії понад 30 тисяч делеґатів.

Цей конґрес зажадав **повної незалежности від Англії**. І хоч Англія, як може, зацитькує завзятих индусів і обіцює автономію, то що, але индуси цим не задовольняються. Вони знають, що Індія, країна дуже богата і вчетверо більша простором від Англії і Німеччини разом взятих, з 350 міліонами населення, може добре обійтися, без англійського пановання. І от индуси не оглядаються на нічию поміч, усвідомлюються і орґанізуються, щоби **власними силами** визволитися від чужого ярма. Можна вже тепер сказати, що недалекий той час, коли Індія буде вільною незалежною державою. Бо любов батьківщини, свідомість і орґанізація доконують великих діл.

В Польщі

почав урядувати новий у ряд під проводом голови міністрів (премієра) К. Бартля, що вже раз був премієром міністрів. Цей новий уряд є властиво старий, бо крім кількох нових міністрів міністрами осталися на далі ті, що були. Отже й політика цего уряду не може дуже ріжнитися від дотеперішної.

Покищо з соймом якось ладять й сойм поволи радить, як радив. Здавалося, що між соймом і урядом дійде до такої сутички, що сойм буде розвязаний. Але тепер здається, що уряд не може ще рішитися на те, щоби сойм розвязати і урядувати без сойму. Тому і премієр Бартель і Пілсудскі і президент Мосціцкі час від часу переговорює з провідниками ріжних польських опозицийних партій, видко, що хотять якось довести до того, аби сойм слухав уряду.

В пятницю 10. січня сказав н[а] засіданню сойму премієр Барт[ель] довгу промову, в якій старався [...] кладно представити, яка буде но[...] тика нового уряду (така промова називається політично „експозе"). Згадав про всі клопоти Польщі і пояснив, як уряд думає тим клопотам зарадити; сам признав, що

господарське положення

Польщі не є легке і що до кр[...] щого може йти тільки поволи, [...] степенно, згадав про **важке п[...]**

ложення рільництва, стараючися виказати, що причиною того не є внутрішня політика але світові обставини („конюнктура“). Обіцяв, що уряд буде робити селянам всякі полекші в сплачуванню податків, в кредитах, і в інших справах. Не поминув також справи „**національних меншостий**“ (українців, білорусинів, жидів і німців) під Польщею — і сказав, що ці народи будуть мати запевнені права, які їм признає польська конституція.

Так говорив премієр Бартель. Те слова одно — а діла друге, і чи уряд дотримає тих слів, то ще буде видко дальше. Такі промови виголошував у соймі кождий премієр, а потім показувалося, що то були лише слова, бо положення не поліпшувалося.

Сойм ухилив так званий „**пресовий декрет**“, то є розпорядок президента про те, за що треба конфіскувати ґазети і що ґазеті вільно писати, але щоби той декрет не мав уже сили, треба ще, аби цей декрет відкинув і сенат, а до того покищо не дійшло. Та є надія, що той декрет скасують, а на його місце уряд уложить новий декрет для ґазет.

На цім засіданню сойму з самого початку вискочив **комуністичний посол** Росяк на підвисшення і почав промовляти, хотяй маршалок сойму не уділив йому голосу. Коли Росяк мимо зазиву маршалка не хотів зійти, на салю увійшла соймова сторожа і винесла посла на руках зі салі.

В Варшаві сталася недавно цікава подія, що має політичну підставу. Президент Мосціцкі розмовляв телефоном з премієром Бартлем у якійсь важній політичній справі, яка мала бути тайною. Але на другий день у Варшаві вже знали про ту розмову. Хтось підслухав і видрукував її. Зарядили слідство і показалося, що розмову мав підслухувати якийсь Зайнфельд, що пише до ґазет політичні вісти. Підозрівають, що таких було ще більше, що підслухували телефонічні розмови міністрів у політичних цілях і мали це бути противники теперішного і попередного уряду.

З Волині

повідомляють, що там недавно переведено численні арештовання. Арештовано понад 100 осіб. Їх підозрівають у приналежности до комуністичної партії.

В Богумицях на Шлеску

висадив хтось 3. січня цего року памятник польських шлеських повстанців динамітом у повітря. Памятник був недавно відновлений. Підозрівають, що це зробили німці.

Прозрів.

Пиши, брате Сорокатий потіш хату, друже, просять тебе люди добрі, просять тебе дуже.

Тебе просять, а на мене усі нарікають, бо що сталося зі мною, то всі добре знають.

Бо я такий нещасливий собі уродився, що до Твого я підпису не був придивився із „Сельробом“, як той дурень, селом волочився.

Та тепер уже я кинув ту погань лукаву і читаю з Новим Роком ту „Народню Справу“. І вже инша сила в мене і добра надія, Доміловського, мій друже, незабудь,

АНДРІЯ!

До Передплатників „Народньої Справи“

Ми уже повідомили Вас, що з днем 1. січня 1930 року обовязують адміністрацію кождої ґазети нові почтові приписи про висилку ґазет передплатникам. Від 1. січня не можна вже наліплювати адрес передплатників на поодинокі ґазети. Натомість всі почтові уряди одержали від нас виказ передплатників і вже самі на місцях будуть виписувати адреси поодиноких передплатників і їм доручувати ґазету. Тому, що ми мусимо згори оплачувати почтову належитість за ґазети, то просимо наших передплатників, все наперід відновляти передплату, бо не заплаченої ґазети ми не зголосимо на почті, а тимсамим почта ґазети не доручить. Треба нову передплату вислати принайменше десять днів передтим, заки скінчиться стара, бо тільки тоді не наступить перерва в висилці ґазети. Звертаємо увагу, що якби хтось не одержав ґазети, то повинен сейчас реклямувати на своїй почті, а також нас про це повідомити. Сільські почтарі, відбираючи ґазети на почті, повинні зажадати, щоби почтовий урядник виписав читко адреси на кождій ґазеті, бо інакше не буде знати, кому доручити ґазету. Почтовий урядник мусить це зробити, а якби не хотів, то просимо нам сейчас про це донести, а ми справу полагодимо.

Віримо, що всі дотеперішні наші передплатники не тільки пришлють свою передплату бодай на чверть року, але також з нагоди свят і Нового Року приєднають нам нових членів-передплатників.

Редакція і Адміністрація.

Що чувати в нашім селі?

Коби якнайбільше таких сіл! Про наше село Надіїв, повіт Долина можна писати лише добре. Бо читальня, заснована ще перед 33 роками добре розвивається, має 200 членів, 450 книжок, а аматорський гурток дає богато гарних вистав.

Недавно заложили кооперативну касу ощадности, що нині вже має 300 членів і богато гроший на ощадностях. Вже не потребуємо помочі ні гроший чужих пявок—лихварів. Був і „Сокіл“ але влада нам його розвязала.

Листопадове Свято. Броди. Свято 1-го листопада відсвятковано в Бродах в неділю 3-го листопада. На свято зїхалися непроглядні маси народу з цілого повіту та сусідних сіл Волині. Рано відправлено Службу Божу в церкві, де виголосив відповідну до хвилі проповідь о Клепарчук, а по Службі Божій відправлено під памятковим хрестом біля церкви урочисту панахиду при участи 10-ох священиків. Співав хор місцевого „Бояна“ під управою о. Осадци. По панахиді відбулося в салі Українського Банку велике віче, на якому промовляв посол Вислоцький.

Турчанщина прозріває. Наш повіт, який вачислюють до найтемніймих, поволи, але послідовно щораз більше підноситься на освітньому і господарському орґанізаційному полі. Що місяця твориться то тут, то там нова кооператива або читальня „Просвіти“, в кождим днем кріпшає народня свідомість. Правда, не бракує тут і хрунів, але нарід уже прозріває і відріжнює кукіль від здорового верна. Доказом зросту нашої сили був день 29. грудня 1929 р. в Турці. В полудне відбулося посвячення власного хоч і невеличкого домику кооперативи на передмістю Ровень, а в год. 4 попол. величавий концерт, уладжений Читальнею в Турці з нагоди 61-літнього існування „Просвіти“. На посвяченню Кооперативи виголосив гарну промову о. Левицький, парох з Турки, а на концерті виголосив вступне слово посол Великанович, який підніс, що нашому народові треба тепер присвячувати всі свої сили розвиткови освіти й господарському піднесенню. Освіта, Кооперація, Сільський Господар — говорив посол — це три кличі, які мусять виповняти наше сільське життя. Гарний орґанізаційний просвітянський реферат виголосив п. Шеремета, а закінчив свято о. Федевич. Гарно співав на святі хор „Просвіти“. В обох святах взяла громадно участь інтелігенція. Треба на цьому місці піднести факт, що недавно оснувався у нас „Сокіл“, до якого зголосилося понад 100 членів. Це може одна з найкращих хвилин в культурному розвитку турчанської молодіжи.

Місцевий.

Славно, Опарі! В Опарах, дрогобицького повіту, відбулися в неділю 22. грудня, Заг. Збори читальні „Просвіти“. Відбулися у власній домівці, викінченій в минулому році. Уступаючий Виділ вдав прекрасний звіт зі своєї праці. Дуже гарно списався аматорський гурток, який дав кількадесять вистав у свойому і в сусідних селах. В селі є крім того і кооператива і кружок „Рідної Школи“. Всі ці товариства дуже гарно розвиваються, завдяки свідомим одиницям, також з поміж селян. Честь Вам і пошана, Опарі, що даєте такий гарний примір у цій околици!

Цікаве, що в селі цім є немало москвофілів (кацапів). Вони захопили громадську раду і господарять... Ох! і як господарять! Є й кацапська кооператива, але вона тримається і животіє напевно не грішми своїх уділовців.

Але найбільше нас утішили на цих Зборах „Просвіти“ такі факти: оден молоденький член читальні попросив слова і поставив внесення запротестувати проти арештовань на Україні. Його молоденький голос звенів, як сталь! Присутні з одушевленням одноголосно приняли це внесення. А потім встав ще оден молодий член читальні і поставив другий внесок „аби всіх — „філів“, отже москальофілів і радянофілів (комуністів) викреслити з читальні!“ І цей внесок принято бурею оплесків.

„Нар. Справа“ а з нею всі Українці радіють, що в нас є такі свідомі села, як Опарі і така прекрасна молодь! Ось гарний примір свідомости.

Гість.

Йдемо вперід! Доки в нас, в Мошківцях калуського повіту, Читальнею проводили недбалі люди, доти село топилося в темноті. Щойно від цього року змінилося на ліпше, бо до виділу Читальні вибрано людий мудрих і охочих до праці. Нині люди читають богато книжок, часописів; молодь дає гарні театральні вистави. Словом, йдемо вперід.

Величаво відсвяткували. Сокіл в Гайворонці п. Підгайці влаштував 1 листопада величаве народне свято. Могилу стрільців прибрано зеленю і національними лентами та відправлено торжествене Богослуження за Поляглих. По полудні влаштовано ще в Читальні концерт і відчит про 1. листопада. В той день зібрано 10 95 зол на українських Інвалідів.

Най здоров буде!

Це є старенький селянин Антін Солоника з села Ілавча. Він має 93 роки і добре памятає ще ті часи, як люди робили панщину (панщину скасували тому 80 літ, отже цей селянин мав тоді вже 13 літ). Жичимо тому шановному старикови здоровля, щоби ще пережив за сто літ, і всім нашим передплатникам дай Бог дожити такого гарного віку!

Хто має прислати

належність на зроблення відбитки (кліші) в часописі.

До Редакції прийшли такі фотоґрафії, добрі до поміщення в ґазеті: „Господ. Кооп. Курс в Милику“, „Сокіл“ з Волиці Барилової, „Амат. Гурток“ з Мізуня Ст., „Луг“ з Коцюбинчик, „Амат. Гурток“ з Мошковець, Хор Чит. Просвіти в Солонім, Курс шиття і крою в Кульчицях шлях., Госп. Кооп. Курс в Бонарівці, „Амат. Гурток“ в Ясенові к. Бродів, „Сокіл“ в Немилові, „Ам. Гурток“ в Браташах, Орхестра в Ланівцях, Орхестра в Крехівцях, Орхестра в Ілавчу, „Амат. Гурток“ в Чертежі, „Амат. Гурток“ в Іванівці к. Теребовлі, Виділ Читальні в Іванівці к. Теребовлі, Члени чит. Просвіта в Вербівці к. Теребовлі і „Амат. Гурт.“ в Вербівці. Щоби ці знимки були поміщені в „Народній Справі“, треба, щоби той, хто якубудь з них вислав, прислав нам 10 зол. на зроблення кліші, так, як ми це оголосили в святочнім числі. Гроші можна посилати чеком „Н. Справи“ або переказом з дописком „На клішу“. — Знимки будуть іти в ґазету в такім порядку, як надійдуть належитости на зроблення кліші.

Просимо прислати кращі знимки „Сокіл“ в Скоморохах і Памятника Т. Шевченка в Надієві, бо прислані є за бліді, невиразні. Памятник Шевченка піде безплатно.

—o—

Переписка і всякі поради

Допис з Лопушна. Пришліть підписану допись, то помістимо.

І. Клепка. Напишіть докладно, про що Вам ходить. Самі признаєте, що селянського народу більше, як бувших військових Напишіть докладно про долю й недолю тих людий а може щось і напише І. С.

М. П. Куди їхати на зарібки? Найліпше зробите, як звернетеся до Українського Товариства Опіки над еміґрантами у Львові, вул. Городецька 95. Вони Вам точно порадять. На відповідь залучіть значки за 75 ґрошів.

До складу й прикладу.

Лист із Африки.

Пише мені Антін Цвяшок з далекого краю: — „Тебе, Йване, аж з Африки я поздоровляю! Га Африка то край теплий, тепліший від печі, а сніги, зима, морози тут незнані речі. У нас десь там під цю пору мороз крутить вуха, а тут ходять без сорочки, не то без кожуха!

„Тобі певно, Йване, дивно, як я тут дістався і як тепер я до тебе якось допитався. Ото тямиш, як з Одесси ми тоді розбрились, як вороги погребали те, за що ми бились, я на корабель пустився й поплив аж з море, хотів в морю утопити свій смуток і горе. Але горе не втопилось, пішло й на чужину і мабуть буде тримaтись мене до загину. Най тримаєсь! Між чужими серце таке бідне, що вже лекше, як є в мене бодай горе рідне!

„Знаєш, друже, що я зроду був непосидючий, тож не диво, що зайшов я аж в той край палючий. Тут найнився на роботу, працював я важко, потім взяв мене на службу арабський ватажко. Ті араби, гарні люди, вміють в світі жити, тай уміють свою волю добре боронити. Як їх хоче який зайда під ярмо узяти, так до бою виступають, що мусить втікати. З ними разом перебув я неодну пригоду, прослужив їм щось три роки й дістав нагороду. За ті гроші я дешево купив два верблюди і пакунки ними вожу, дають жити люди. Хоч за рідним краєм тужу, але що робити, заки вернуся додому, мушу заробити. Якось був я у Каїрі, в єгипетськім місті й від подібного до мене дістав добрі вісти. І ґазети українські хтось предав з краю, я узяв „Народню Справу тай переглядаю і очам своїм, невірю: Іван Сорокатий! Га! — думаю, — мушу зараз до нього писати!

„Отож пишу й передплату Тобі посилаю, й памятай, що не корови а верблюди маю! Лиш не знаю, чи даєте поміч за верблюди, — та хочби і не давали, то ґазета буде!"

Прочитав я тай так пишу: „Ото, Боже милий, як то наші бідні люди по світі розбрились! Якби зійшов геть усюди цілу земську кулю, всюди наших віднайшовби, навіть в Гонолюлю. Хоч своя земля широка, досить свого поля, та в чужину жене люд наш якась гірка доля. Та ще добре, що їм жити там Бог помагає, може їх колись Вкраїна разом позбирає. І пригорне всіх до себе, як та рідна мати і не будуть мов сироти, по світу блукати. Того й тобі, Цвяшку, зичу, щоб вернувсь щасливо і щоб застав кращу долю і богатше жниво.

За верблюди запомогу дати годимося, бо за них ми, любий друже, вже не боїмся. Тиж сам знаєш, що верблюди то не є корови, в них натура є залізна, тверда, як в підкови. Верблюд буде їсти глоги, ріпа і тернину, а без води може бути три тижні, не днину. Він каченом не вдавиться там серед пустині, молоком тебе напоїть і несе на спині! Най тобі щастить з верблюдом, мій коханий братку, то є звірка витревала, не бійся випадку! А як будуть верблюдята, то дай зараз знати, щоби тішився з тобою

Іван Сорокатий.

До Мужів Довіря Народньої Справи!

Просимо всіх мужів довіря найдалі **до 30. січня цр.** вирівнати всі належитости за побрані календарі і колядники. Хто не сподіється вже продати календарів, того просимо їх нам позернути до того часу, бо маємо ще багато замовлень, а календарі у нас вже вичерпані.

— На Новий Рік прибавилось дня на заячий скік.

— **Увага!** До нинішного числа долучуємо реклямові летючки фабрики азотових погноїв в Хожові і звертаємо на це увагу Вп. Передплатників.

— **Вимовили приміщення Українській Книгарні** У Львові при вул. Руській була Книгарня „Рідної Школи" що піднаймала льокаль давної Ставропігійської Книгарні. Тепер москвофіли (кацапи), які орудують Ставропігією, вимовили тій книгарні приміщення (комірне) і Книгарня мусіла випровадитися а на її місци тепер є кацапська Книгарня. Книгарня „Рідної Щколи" примістилася тимчасово в Книгарні Наук. Тов. ім. Т. Шевченка в Ринку ч. 10., доки не знайде собі иншого приміщення. Про це повинні памятати всі наші люди, що купують книжки і шкільні прилади. Треба їх дальше замовляти в Управі „Р. Школи" або просто в Книгарні Наук. Товар. ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

— **Українські Коляди в радіо.** На Святий Вечір (6 січня) співали чотири українські співаки у Відні українські Коляди до радія, так, що їх чули всі слухачі радія в цілім світі. Проспівали три Коляди: „Бог Предвічний", „У Вифлеємі сталася новина" і „Прийшли три царі".

— **Всюди крадуть.** З каси офіцирської школи в Дембліні вкрав хтось 45000 золотих. Арештували одного підофіцира, якого в тій крадіжі підозрівають.

Безробіття росте. В днях від 21 до 28 грудня зросло в Польщі безробіття до 186.417 безробітних. Попереднього тижня було безробітних о 12.733 менше. Без роботи опинилося найбільше будівельних робітників (3305 осіб). В четвер 9.І. хотіли безробітні зробити віче у Варшаві, але поліція розігнала їх.

НОВИНКИ.

Календар на тиждень.

Січень 19 — 25

19 Неділя, Богоявлення Господнє.
20. Понеділок, Собор Ів. Хрестителя.
21. Второк, Юрія, Еміліяна прп.
22. Середа, Полієвкта мч.
23. Четвер, Григорія прп. і Дометія.
24. Пятниця, † Теодозія Вел. прп. **(Теодозія В.)**
25. Субота, Татяни мч., Евпракс. (Мч. Татяни)

Увага: Свята в скобках (—) є виключно православні, всі инші спільні українцям греко-католикам і православним.

Зміни місяця.

Повня була 14 січня.
Нів буде 26. січня.

Як нарід приповідає:

— На добрий Йордан трясеться і пан.

Камяний град у різдвяну ніч.

Був у нашому селі коваль Берґер. Казали, що його прародич замандрував був сюди з Німеччини і отворив ковальський варстат. За довгі літа Берґери поженилися з місцевими українками, забули німецьку мову й стали щирими українцями.

Антін Берґер значно розширив свої ковальські варстати і став славним на всі довколичні села. Роботи мав богато. Чотирох добрих челядників і вісьмох звинних хлопців-терміналорів ледво давали раду.

Дуже добре велося Берґерови доки в сусідстві не всадовився Жид Гершко. Якраз через дорогу напроти Берґерової хати побудував коршму, бо вважав це місце серед села за найдогідніще.

Добре було Гершкови коло Берґерової кузні, але Берґерови було гірше коло гершкової коршми. Бувало, як ще коршми не було, то прийдуть ґазди чесні і тверезі за ділом до коваля, полагодять — тай спокійно до дому, до роботи. А тепер настала инша мода. Наперед вступають до коршми в зимі загрітися, а в літі прохолодитися. З коршми — звісна річ — рідко хто виходить тверезий. Нерідко зчиняється біля коршми крик а то й бійка, челядь відривається від роботи, стає й дивиться на позорище, а опісля приходиться ходити по судах, тратити дні, свідчити та непотрібно напитувати собі ворогів.

Мало того. Поганий вплив коршми не оминув і Берґерового обійстя. Бо треба знати, що Берґер був і добрим господарем на дванайцяти морґах доброго ґрунту. Отже з часом зачали пропадати яйця зпід курей, „хтось" став виносити пшеницю, просо і всяку всячину з Берґерових засіків. Чимало праці перемандрувало до Гершкової коршми, заки Берґер впав на слід. Звісно домашній злодій — найгірший.

Подібне діялося і в других господарів. Але вони за те не дбали, бо самі зчаста любили пересиджувати в коршмі. За те Берґер розумний і тверезий не міг погодитися з очевидним лихом, яке походило від Гершкової коршми, та постановив позбутися лихого сусіда.

Одначе показалося, що не так легко його позбутися, як то здавалося.

Тимчасом піянство ширилося в застрашаючий спосіб. Дійшло до того, що й на найбільший празник не покидали піяки Гершкової коршми, а були й такі окаянні, що сиджували там навіть Різдво і Великдень.

А був у коваля Берґера розумний, проворний і дотепний челядник Петро Граб. Каже раз Петро до свого майстра Берґера:

— Цих різдвяних свят мушу викурити звідси Гершка.

Коваль зробив великі очі.

— Якже це зробиш? Тж не пустиш його з димом, бо й наша хата пішлаби...

— І з димом не пушу і жида позбудуся, як не нині, то завтра. Тільки нікому нічого ані слова, удавайте, що нічого не знаєте.

— Я таки й не знаю — каже коваль. — Про мене роби, що знаєш, уважай тільки, щоби не попав в біду тай мене не втягнув.

— Не бійтеся. В тім моя голова.

Петро став змовлятися з другими челядниками і старшими термінаторами.

На самий святий вечір пішов один термінатор до коршми, ніби то купити сірників, а на ділі подивитися чи нема там кого з господарів. Дивиться і очам своїм не вірить: Чотирох нещасних піяків сидить за столом у Гершка, їсть кутю тай попиває горілкою і пивом.

Вернув хлопець з сірниками і розказав про все Петрови. Петро аж руки затер. Запер браму на колодку (у коваля ціле обійстя обведене високим парканом) і отворив стодолу, де в куті було навезено багато ріни для будовання пивниці. Закликав по тихо трьох челядників і чотирох старших хлопців-термінаторів та шепнув їм щось по тиху. Кожний з них пoнaносив на подвіря спору купку каміння і жде на команду.

На даний знак стали кидати камінями через Берґерову хату в напрямі коршми. Каміння загуркотіло по бляшаному даху, начеб хтось зі скорострілa стріляв.

Вибіг Гершко, вибігла Гершиха, виповзли гершкові „святочні гості", крутяться перед коршмою, вибігають на вулицю, оглядають хату довкола — ані душі. А між тим каміння сиплеться звідкись як град. Якась каменюка заблукалася та натрапила на спину Гершихи, а друга рівночасно гримнула в потилицю піяка Черепаху.

Зчинився крик, вереск. Жиди втікають до коршми, а піяк репетує:

— То кара господня! То за наші гріхи! Ой-ой! Кайтеся, люди! Ходім звідси, тут нечиста сила...

— Ая, куме, ходіть! Най чорти рогаті ходять до цього проклятого жида! Моя нога вже тут не буде! докидає Семен Костогриз.

— Ходіть, ходіть з цього нечистого місця! Тай другим кажім, аби обминали...

А досвіта, як люди йшли на „всенічне" до церкви, то про ніщо иншого не говорили, тільки — про „кару господню" та про „нечисту силу". Були й такі, що обминали Гершкову коршму і йшли до церкви другими вулицями.

На слідуючу неділю всі піяки, побожно вислухали слів свого пароха, а по Службі Божій всі до одного поприсягали, що до кінця

Подібна демонстрація безробітних була також у Львові і в декотрих инших містах.

— **Вдарилися два літаки.** Коло побережа Америки зударилися на висоті 900 метрів два літаки. Оба літаки запалилися і впали в море. На обох літаках було 10 осіб, всі згинули. Доси добуто з моря три трупи.

— **Засудили обманця забобонних людий.** Львівський суд судив недавно якогось Василя Демчука, що довгий час плентався по наших селах, казав людям, що він „чудотворець“ і ніби то лічив усякі хороби, а за це брав великі гроші. Мантити навчився в циганів, з якими їздив півтора року. Натягнув людий разом на кількадесять тисяч. Шахрував так: Прийшов до хорого і казав дати собі яйце. Розбивав яйце і зручно домішував до нього якоїсь шерсти, а потім показував і казав: „Ось, видите, ваша хороба вже в яйци!“ Потім казав дати собі купку паперових гроший, долярів або злотих і нібито зашивав їх у сорочку хорого. Казав 24 години полежати в тій сорочці а сам відходив. Хорий лежав а коли потім розпоров сорочку, то переконувався, що злодій зашив якісь паперці, а гроші взяв собі. А хороба далі трималася. Нарешті „чудотворця“ зловили й засудили на 4 роки. Але гроші бідних людий, що не мали розуму й вірили шахраеви, пропали.

— **Відкопали звіра з перед 5000 років.** Під Равою Мазовецькою найшли робітники при копанню торфу кістяк величезного тура, Учені природники ствердили, що цей звір жив тому 5 тисяч літ. Кости його забрали до музею в Варшаві.

— **Відкопали людські кости з давних часів.** В Остапю, пов. Скалат відкопали при якійсь роботі людські кістяки. Учені кажуть, що ці люди жили тому 4000 літ.

— **Тримісячний курс крою** білля і жіночих та дітючих одягів розпочинає в другій половині січня кооператива „ТРУД“ Львів. Ринок ч. 39. 498

Колядуйте і щедруйте тільки з нашого Українського Колядника!

— **Випадки і злочини.** В селі Руда пов. Бібрка, пострілив дня 21. грудня побережник Иосиф Греглевич Стаха Корчака, коли цей з братом хотів вирубати в лісі ялинку на свята. Ранений пролежав у лісі 17 годин на морозі, аж тоді побережник дав знати до села. Корчака повезли до лічниці, де він бореться зі смертю. — В Селисках пов. Перемишль напали 29. грудня якісь розбишаки на Олексу Андрушка (шевця) в його власній хаті, тяжко його побили і втікли. — В Оришківцях пов. Копичинці пострілив хтось в лісі 11. грудня Івана Стадника і він по трьох годинах вмер. Арештували його товариша Д. Стецика, що був разом з Іваном у лісі. — Войтіх Палібура в Серединцях пов. Тернопіль пішов на заяці і коли продирався крізь кущі, стрільба вистрілила й забила його на місці. — В Новім Санчі арештували якусь панну Вевюрівну і якогось панича Кльотермаєра з Катовиць. Вони їздили поїздами й курили такі папіроси, що ними зачаджували подорожних а потім їх обкрадали. Вони мали так зачадити і ту румунську міністрову, що їхала недавно поїздом через Коломию до Варшави.

— **Коляда на Р. Школу.** В Кожичах пов. Львів заколядували громадяни на „Р. Школу“ 36·50 з. 25. зол. передав Іван Кусяк Гол. Управі, а 11·50 передав Петро Яринич о. Олександровичеві для висилки.

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ.

Як живуть пчоли в зимі та як їх тоді доглядати?

Зима є для пчіл відпочинком після довгої напруженої праці. Відпочивають пчоли в вулику збившись в густий клубок на рямках з медом. Пчоли на пів дрімають, на пів ссуть мід, на пів віддихають і майже не рухаються. Однак для цих відпочиваючих пчіл потрібно відповідного тепла (до $+ 5^{\circ}$ в вулику), чистого воздуху, меду, води і спокою. Тепло виробляють пчоли собі тим, що сидять в тісному кублі, дихаючи взаємно гріються. Коли потягне сильнище зимно, пчоли починають більше їсти, більше рухаються і витворюють більше тепло. Щоб пчоли мало в зимі їли, пасічник сам забезпечує їм відповідне тепло і так ощаджує на меді. Чистий воздух до вулика доходить через очко, яке є закрите лише від мишей. Воду пчоли дістають в той спосіб, що її натягає сам мід (як вугля) або з пари, яку пчоли видихають, або просто з воздуха, що до вулика через очко входить. Спокій для пчіл потрібний для того, щоби вони даремно не будились, не страшились та не набирали багато їжі і не розлазились. Збентежені в зимі пчоли відходять від свого кубла і масами на боках його костеніють і осипаються мертві на дно. Пасічники, що вміють пчіл доглядати, зимують їх або в стебнику (темник) або в землі, як бараболі, або й надворі в відповідному місці. Про те, як доглядати пчіл в зимі, як взнати, чи пчоли добре зимують, чи може їм що бракує — як їм в цьому помогти — є докладно що місяця про все написано в часописі „Український Пасічник“, (Видае кооп. „Р і й“ у Львові, Собеского 32. Річна передплата коштує лише 5 зол. Радимо всім пасічникам цей часопис мати у себе під рукою. Просіть оказове число). М. Б.

— —

свого життя не візьмуть до рота ані горівки, ані пива, ані руму ані ніякого иншого алькоголю. Жінки і діти плакали з радости і весь народ був дуже зворушений.

Вістка про камяний град в ясну різдвяну ніч — облетіла блискавкою всі дооколичні села. І звичайно, як кожда крилата вістка, що вилетить мухою а вертає волом, так і ця прибрала найріжнородніщі і дивовижні форми: Говорили, що на самий святий вечір Гершко з люципером бенькетували, що втягали до бенькету християнські душі і за це Бог зіслав камяний град на це нечисте місце. Ріжно говорили, а вислідом тих розмов було те, що вже ні одна душа від того часу не повернула до Гершкової коршми.

Пересидів так Гершко до Великодня, а по Велицідни пустив чутку, що хоче коршму продавати, бо задумує виїхати до Палестини. Та біда — коли нема купця. Хоч і за дурно давай — ніхто не хоче того „нечистого місця“.

Аж місцевому учителеви, що був головою Надзірної Ради в кооперативі „Єдність“, удалося переконати громадян і кооператива купила муровану Гершкову коршму.

Як Гершко вибрався з села, то місцевий парох посвятив новий кооперативний дім і кооператива перебралася до власної домівки.

Тепер її перебудували: з двох великих кімнат, де містився шинк, зробили театральну салю, добудувавши гарну сцену, а в бічній кімнаті міститься читальня.

А як уже Петро Граб розповів людям, що то був за град, всі дуже тішилися тим дотепом челядника і дуже собі хвалили. І всі почали горнутися до товариств, які містилися в перебудованій коршмі.

Молодь згуртувалася в руханково пожарничому Товаристві „Луг“, який має сикавку на пару коний і гарну орхестру на дутих інструментах. При читальні існує хор і аматорський гурток. Засновано Кружок „Рідної Школи“, який веде гарну бібліотеку для дітей і молоді, має чарівну ліхтарню, улаштовує цікаві відчити і виклади.

Де колись народ тратив здоровля, тратив свою працю — кервавицю, там тепер розвивається культура, росте добробут, твориться моральна й матеріяльна сила.

Колись на Різдво колядували всі на „свою кишеню“, а опісля гроші пускали в Гершковій коршмі. Тепер „лугова“ музика, читальняний хор, старші церковні братя і навіть діти колядують тільки на „Рідну Школу“ і наше село висилає звичайно найбільшу коляду до Львова. Одним словом, від коли село позбулося Жида з коршмою, то так, „як святі, хату перелетіли“: мирно, тихо, спокійно, все в згоді і дружбі. А все це наробив „камяний гряд“ у ясну різдвяну ніч...

Марко Берега.

Попіл замість штучних погноїв.

Попелу у нас в господарстві зовсім не цінять і часто викидають його на гній в рови або просто на дорогу. Робимо ми це несвідомо. Кождий господар і господиня мусять знати, що попіл з дерева, соломи, бадиля (хабазя) є цінним штучним погноєм, що може заступити і найліпші калійські як: потасову сіль і каініт. Нам відомо, що такі рослини, як збіжа, бураки, бараболя, мак, тютюн, лен, луки і инші калійних погноїв багато потребують.

Кожда господиня за рік в свому господарстві може легко повбирати зверх 2 сотнарів попелу. Цеї кількости вистарчить на 1 і пів морга ґрунту.

Радимо всім господарям не лише зберігати за зиму попіл, але й від других попіл купувати, — це в десятеро оплатиться.

Попіл треба зберігати в сухому місці в бочках. На дощі попіл зіпсується, вилугується і стратить на видатности. Так само не можна попіл викидати на гноярню через те, що попіл і обірник при змішанню взаємно себе для господаря обезцінюють.

Допись Нижикова піде в слідуючім числі.

Просимо не присилати до Редакції грошей, заколядованих і зібраних на „Рідну Школу“ і на инші цили, тільки посилати ті жертви просто на адресу: „Рідна Школа“ у Львові, Ринок 10 (для Інвалідів на адресу: У. К. Товариство Опіки над Інвалідами, Львів, ул. Руська 3.II.п.) Пересилання тих грошей є для нас за великим маніпуляцийним тягарем і проволікує нам наші адміністрацийні справи. Рівнож просимо не посилати до нас звітів зі збірок і Коляд, тільки разом з жертвами до „Рідної Школи“, а „Р. Школа“ виготовить загальний виказ сіл і передасть нам до поміщення.

Чому худобі треба дати соли і вапна?

Про сіль і вапно при годівлі домашних тварин ми часто забуваемо. Однак ці складники їжі мають велике значіння для худоби. Сіль додана в малій кількости до їжі, сприяє виділюванню слини у худоби. Слина необхідна для змочування сухої їжі. Далі сіль помогае виділюванню шлункових соків, а соки ці краще їжу приправляють і худоба її добре стравлює. Отже як бачимо сіль для тварин є конче потрібна. Рогата худоба потребує денно 20—30 грамів соли. Кінь — 10—15 гр., свиня 2—3 гр., вівця 2—3 гр. Сіль найпрактичніще давати худобі лизати, скільки вона захоче. Колиб цеї льодові соли (червонавої барви) не було, то до їжі додається меленої соли. Треба однак вважати, щоб їжу не пересолити, щоб не пошкодити худобі а особливо свиням.

Вапно потрібне тваринам для будови костий. В молоці корови є теж вапно. Корова, яка не вживає вапнистої паші або вапна, приведе теля слабе на ноги. Кури без вапняної їжі виливають яйця і слабнуть Отже і вапна мусимо до їжі худобі давати. Тепер зазначимо, в якій їжі вапно природньо є. Всі рослини метеликуваті, як конюшина, люцерна, горох а рівнож сіно з чернозeмів та вапнистих ґрунтів має вапно. Піскуваті ґрунти бідні на вапно тому і паша з пісків є без вапна, квасне сіно зовсім вапна не має. Отже памятаймо про вапно для домашних тварин, особливо для молодняку а рівнож для безрог — на бекони. — Вапна дається до їжі на штуку рогатої худоби 50 гр., для молодяку від 10—20 гр. Вапно це в продажі зветься „Пашне вапно“.

Відповідальний редактор: Лев Чубатий. Видавець Іван Тиктор
З друкарні Щасного Бедпарского в заряді „Кооперативи Графічного Промислу“ у Львові, Ринок 9. Телеф. 76 14.